

Letno sporočilo
čveterorazredne
deške ljudske šole

v

Novomestu — Rudolfswert

1882 — 83.

V lastnej zalogi.

Našnil J. Krajec v Novomestu.

I. Iz šolske kronike.

a. Razne vesti.

Šolsko leto 1882/83 se je pričelo dné 16. septembra s slovesno sv. mašo.

Mesto č. g. P. Amanda Maura, ki je nad 20 let kot učitelj vspešno služboval, bil je za učitelja vsled kongregacijske odločbe poslan č. g. P. Gizlen Sedlaček.

Šolska naznanila so se razdelila učencem dné 23. decembra, 21. marca, 12. maja in 28. julija.

Dné 25. in 30. aprila, 1., 2. in 24. maja so se vdeležili učenci z učitelji navadnih cerkvenih obhodov. Na god sv. Alojzija so imeli učenci prvo sv. obhajilo. Mej letom so prejeli petkrat zakrament sv. pokore in presv. Rešnjega Telesa. Od dne 16. septembra do srede meseca oktobra, in od 1. maja do konca šolskega leta so bili učenci pod nadzorstvom učiteljev vsaki dan ob $\frac{1}{2}$ 8. uri pri sv. maši.

V 20. in 21. dan julija je nadzoroval c. kr. okrajni nadzornik, g. profesor J. Vodep poduk v posameznih razredih.

Šolsko leto se je sklenilo v 28. dan julija s slovesno sv. mašo in zahvalno pesnijo. Po cerkvenej slovesnosti so se zbrali učenci v šolskem poslopji in zapeli nekaj pesem. Potem so se učencem razdelile „spominske svetinje“. Konečno so zapeli še česarsko himno, in šolsko leto se je zaključilo s trikratnim „živijo“ na presvétlega cesarja.

b. Slavnosti.

Godovni dan presvit. cesarja in cesarice je praznovala šolska mladina z učitelji s sv. mašo.

Nad vse slovesno pa se je obhajal 11. dan julija na spomin šeststoletne zveze Kranjske s slavno Habsburško rodovino. Predni dan je bilo nad 20 učencev obdarovanih z obleko. Na dan slavnosti je bila ob 9. uri slovesna sv. maša z zahvalno pesmijo. Po cerkvenem opraviilu so se zbrali učenci v krasno okinčanej gimnazjski dvorani. V dovršenem govoru je razložil zastopnik krajnega šolskega sveta g. profesor J. Poljanec učencem in nazočemu občinstvu pomen slavnosti in zasluge slav. Habsburžanov za Kranjsko ter končal svoj govor s trikratnim „živijo“ na presvetlega cesarja; učenci so zapeli cesarsko himno in nekaj družih primernih pesem.

Glavna veselica se je imela vršiti ob 3 popoldne na prostem v tako zvanem „Portowaldu“. Prostor je bil okinčan z zastavami in venci. V šotoru iz smrečja spletenem je visela podoba presv. cesarja, okrašena z zastavami, venci in cveticami.

Veliko število odličnega občinstva je počastilo učence s svojo navzočnostjo.

Veselica se je pričela s slavnostno himno; potem je stopil na pripravljeni oder učence ter govoril tako-le:

Slavna gospoda! Predragi součenci!

Nekak strah navdaja moje mlado srcé, ko stopim danes tukaj na to vzvišeno mesto, da v navzočnosti toliko častitih gospej in gospodov, in v krogu vašem — predragi moji součenci, izpregovorim nekaj besed o pomenu današnje naše slavnosti; kajti znam, da sem še mlad in ne umem dobro govoriti.

Srečni otroci, ki imajo skrbnega očeta in dobro mater; trikrat srečno ljudstvo, ki ima blagega in skrbnega vladarja. Tako srečna se sme imenovati „Kranjska“, ki je združena pod mogočnim orlom slavnih Habsburških vladarjev že celih šeststo let.

27. dné decembra lanskega leta je minulo ravno 600 let, kar je stopila Kranjska v ozko zvezo s preslavno cesarsko Habsburško rodovino. Onega dné 1282. leta je namreč Rudolf Habsburški izročil svojima sinoma Albrehtu in Rudolfu mej drugimi deželami tudi Kranjsko. Ravno današnjega dné pa so pred 600 leti prisegli Kranjski stanovci zvestobo in udanost Albrehtu, prvemu knezu iz Habsburške rodovine v avstrijskih deželah.

Bilo bi preobširno, omenjati zaslug avstrijskih vladarjev od Rudolfa I. do preslavnega cesarja Franca Jožefa I.; omenim naj samo onih, ki so našej najožjej domovini „Rudolfovo mu“ skazali posebne milosti in dobre.

V prvej vrsti je 19 letni vitežki mladeneč nadvojvoda Rudolf IV. z imenom „ustanovnik“. Vladal je le pet let (1260—1265), pa si pridobil neizmirnih zaslug. Kot pospešitelj znanstev in umetelnosti je na Dunaji ustanovil vseučilišče. Tudi je pričel zidati prekrasno cerkev sv. Štefana, ki je s svojim visokim zvonikom še dandanes kinč prestolici. — A tudi za Kranjsko — zlasti za naše mesto — „Rudolfovo“ si je pridobil neizrekljivih zaslug. — Holmec, po katerem se dandanes razprostira mesto, bil je za onega časa še z gozdom obraščen; le vrhi holmea je stala kapelica sv. Nikolaja, ali kakor nekateri menijo sv. Antona, — in pa mal gradiček poleg Krke. Ta kraj se mu je zdel primeren, da si sezida mesto in trdnjavo, ki bi mu varovala njegova posestva, katera si je bil že prisvojil, kakor tudi ona, ki si jih je še nameraval pridobiti. Njegov smoter je bil, da zjedini razkosano Kranjsko v jedno celoto. Zategadel je postavil okoli gradů po okolici raztrešenim ljudem hiše, ter podelil novejši naselbini leta 1265 mestne pravice. Tudi je zaukazal, naj se nova naselbina po njem imenuje Rudolfswert — Rudolfovo. Rudolf IV. je toraj ustanovitelj našega mesta. S tem je vitežki nadvojvoda Rudolf IV. pripomogel, da je postalo Kranjsko malo ne skozi celih 200 let močen jez proti Turkom, in da so si naši pradedje v zgodovini turških vojsk pridobili ne-

minljivih zaslug za otetbo krščanske izobraženosti in sv. vere. Rudolfovo je bilo brambovcem središče, ljudem iz okolice pa varno zavetje za časa turških napadov.

Ker Rudolfovo še ni imelo lastne župnije, ampak je pripadalo k Mirnopeskeji, pomagali so tudi v tej zadevi deželni knezi mestu. Pod Friderikom III. leta 1493. pričeto delo je dovršil njegov naslednik in najstari vladar iz presl. Habsburške rodovine Maksimilijan I.; ustanovil je leta 1509 kapitelj, ki skrbi od tistih dob za dušni blagor meščanov. Ko ga je leta 1810. Francozka vlada zatrla, obnovil ga je cesar Franc I. leta 1818.

Rudolfovo se je skozi celih 200 let jako razcvetalo in bilo imovito. Razne nezgode, zlasti požarji, so pripomogli, da je v 18. stoletju do čistega ubožalo. Prebivalci so se mislili že izseliti. Za tega časa je vladala blaga cesarica Marija Terezija, ki je bila narodom istinito prava mati. Jako jej je bilo na sreči blagor svojih podložnih. Neizmerno veliko je storila za dušni in telesni razvoj svojih podložnikov. Tudi Rudolfovega ni pozabila. Da nakloni mestu vsaj nekaj dohodkov, ustanovila je leta 1746. gimnazijo, leta 1778. pa normalko ali ljudsko šolo s tremi razredi, ter izročila poduk franciškankom. Koliko moč se je pač tu že izobrazilo!

In kar so vladarji od Marije Terezije do preslavnega cesarja Franca Jožefa storili, — komu je neznano?

Razburjeni so bili časi, ko je viteški Frane Jožef I. še mladeneč prevzel žezlo. Modro in previdno ga je vodil do današnjega dne. Da se premagajo težave, treba je združenih moči; zato si je vzel za svoje geslo: „Z združenimi močmi“. Podaril je narodom raznih pravic in svobodščin. Oj, koliko je storil za dušni in telesni razvoj svojih narodov!

Razun našega cesarstva je še mnogo, mnogo držav in vladarjev po širokem svetu. Ali ni ga na celim svetu vladarja, katerega bi podložniki tako ljubili in čislali, kakor Avstrijanci svojega presvetlega cesarja Franca Jožefa! In kaj pomeni veselje, ki se danes razlega po celem Kranjskem?

Naš presv. cesar je prestopil Kranjsko mejo, da mu naša domovina obnovi zvestobo. Združimo se in zakličimo tudi mi:

Vsi narodi v zvezi eni,

Zvesti in prestolu udani, —

Kličejo iz srea iskreni:

Hišo „Habsburg“ Bog ohrani!

„Slava, Živijo“!

Za tem so se vrstile razne patrijotične deklamacije in pesmi. Konečno se je razdelila mej učence knjižica „Habsburški rod“, najpridnejši pa so dobili še druge primerne knjige. Potem se je pričelo prosto razveseljevanje učencev.

c Dobrotniki šoli.

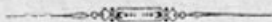
G. Dr. F. Böhm je izročil 40 gld. kot dohodek koncerta, katerega so priredile gospice Čampove in Galovič v kazinske dvorani 26. julija l. leta; odbor kranjske hranilnice je pa daroval 100 gld za šolske potrebščine. Denar se je porabil za šolske učne pripomočke in najpotrebnejšo obleko.

V 25. dan julija je daroval g. Viktor Rohrmann, fabrikant in trgovec, 200 spominskih svetinj, ki so se koncem leta razdelile učencem.

Po raznih hišah in v frančiškanskem samostanu so dobivali nekateri učenci hrano in drugo podporo.

V imenu učencev izreka najprisrčnejšo zahvalo vsem dobrotnikom

vodstvo.

II. Učiteljstvo.

Učitelji	P r e d m e t i										Na teden ur
	Kršanski nauk	Slovenski jezik	Nemški jezik	Številjenje	Naravoslovje	Zemljepisje in zgodovina	Lepopisje	Risanje	Petje	Telovadba	
P. Florent. Hrovat vodja	—	IV	IV	IV	IV	IV	—	IV	—	—	22
P. Metod Poljanšek katehet	I II III IV	—	—	—	—	—	—	—	—	—	8
P. Inocenc Koprivec	—	III	III	III	III	III	—	III	—	III	21
P. Otokar Aleš	—	I	I	I	—	—	I III IV	—	I II III IV	I	24
P. Gizlen Sedlaček	—	II	II	II	—	—	II	II	—	II IV	20

Učitelji so duhovni reda sv. Frančiška.

III. Skupni pregled učencev.

Razred	Začetkom leta se jih je vpisalo	Mej tem jih je izostalo	Koncem leta jih je ostalo	V tukajšno občino všolanih	Inostranskih
I.	33	4	29	—	—
II.	46	3	43	—	—
III.	45	4	41	—	—
IV.	40	1	39	—	—
Skupaj	164	12	152	66	86

IV. Vvrstitev učencev po zasluženji:

IV. razred.

1. Colarič Martin iz Križevega pri Kostanj.
2. Premere Avgust iz Novomesta.
3. Mlejniki Viljelm iz Novomesta.
4. Logar Friderik iz Novomesta.
5. Pirnat France iz Šentjurja pod Komom.
6. Windischer Jožef iz Kandije.
7. Pajnič Edvard iz Novomesta.
8. Galle Gustav iz Mokronoga.
9. Reyer France iz Krškega.
10. Kobe Jakob s Šie doljnih.
11. Kovačič Rudolf iz Mokronoga.
12. Florijančič Janez iz Šenpetra.
13. Logar Anton iz Lašic pri Žužemberku.
14. Preatoni Alojzij iz Novomesta.
15. Pohar Martin iz Radeč.
16. Bobnar Karol iz Kandije.
17. Mežnaršič France iz Kandije.
18. Medic Ferdinand iz Koprivnika.
19. Malnarič Janez iz Semiča.
20. Weissfeit Alojzij iz Ljubljane.
21. Koželj Karol iz Tujnic.
22. Šušteršič Janez iz Semiča.
23. Zajec Anton iz Šentruperta.
24. Ciglar Leopold iz Šmihela.
25. Ulepič Robert pl. Krainfels iz Metlike.
26. Plemel Alojzij iz Novomesta.
27. Aleš Valentin z Rašice.
28. Kastigar Anton iz Dobrnič.
29. Koklič Janez iz Litije.
30. Hrovat Janez iz Gotnevasi.
31. Karlovšek Janez iz Šmrjete.
32. Fischer Avgust iz Kandije.

33. Bobnar Edvard iz Kandije.
34. Pirec Franc iz Šmihela.
35. Černič Karol iz Novomesta.
36. Windischer Alojzij iz Kandije.
37. *Osterman France* iz Kandije.
38. *Lovšin Ludovik* iz Ribnice.
39. *Pekárek Artur* iz Bodensadt-a v Češkej.

III. razred.

1. Jarec Alojzij iz Ajdovice.
2. Kump Matija s Toplic.
3. Bučar France iz Šentjerneja.
4. Vojska Vladimir iz Novomesta.
5. Komp Janez iz Kandije.
6. Papež Emilij iz Krškega.
7. Udovič France iz Doba.
8. Gnidovic Janez iz Ajdovice.
9. Zega Valentin iz Kandije.
10. Pečjak Adolf iz Soteske.
11. Zega Anton iz Kandije.
12. Kravcar France iz Trebnega.
13. Knaflje Jože iz Šmihela.
14. Lackner August iz Novomesta.
15. Hočevar Jurij iz Škocijana.
16. Pirnat Alojzij z Rake.
17. Kokalj Anton iz Bršljina.
18. Janec Ignacij iz Novomesta.
19. Dular Karol iz Novomesta.
20. Ogorevec Jože iz Novomesta.
21. Zajec Janez iz Šentruperta.
22. Mechora France iz Sevnice.
23. Widmar Leopold z Mirne.

24. Schmidt Janez iz Ljubljane.
25. Ahlin Rudolf iz Ljubljane.
26. Bele France iz Kostanjevice.
27. Nagel Štefan iz Bučevasi.
28. Indihar Albin iz Ljubljane.
29. Šuštaršič Jože iz Šmihela.
30. Šuštaršič Ferdinand iz Ragovega.
31. Plavec Janez iz Semiča.
32. Vašič Robert iz Šentruperta.
33. Arko Anton iz Ribnice.
34. Simonič Otokar iz Novomesta.
35. Šepic Alojzij iz Žabjevsi.
36. Zorko France iz Novomesta.
37. Novak Janez iz Kandije.
38. Ahlin Ignacij iz Kostanjevice.
39. Mramor France iz Bučevasi.
40. Lukšič Janez iz Irčjevsi.
41. Čupik Janez iz Šmihela.

II. razred.

1. Jarec Anton iz Novomesta.
2. Reisner Jože iz Ljubljane.
3. Hude Jože iz Mirnepeči.
4. Vester Jože z Bučke.
5. Papež Peter iz Hinj.
6. Matko Martin z Bučke.
7. Zevnik France iz Žabjevsi.
8. Organeč Leon iz Ptujega.
9. Logar Janez iz Novomesta.
10. Zupančič Janez iz Novomesta.
11. Barborič France iz Novomesta.

12. Buda Anton iz Novomesta.
13. Mevec Alojzij z Iga.
14. Hrovat Janez z Ljubnega.
15. Pleškovič Anton iz Mokronoga.
16. Fischer France iz Novomesta.
17. Cimperman Alojzij iz Novomesta.
18. Lavre Oton iz Ljubljane.
19. Toman Leopold iz Novomesta.
20. Preatoni Ambrož iz Novomesta.
21. Dular France iz Trebnega.
22. Majntingar Martin iz Kandije.
23. Šetina Jožef iz Gotnevasi.
24. Fink Martin iz Prečine.
25. Schmidt Edvard iz Gradeca.
26. Vidie Oton iz Novomesta.
27. Cimperman Jožef iz Novomesta.
28. Koračin Janez iz Novomesta.
29. Smrkol Jože iz Novomesta.
30. Testen France iz Gotnevasi.
31. Kos Martin iz Žabjevasi.
32. Ferlič Ljudevit iz Novomesta.

33. *Kokalj Anton* iz Bučnevasi.
34. *Drganec Janez* iz Novomesta.
35. *Klemenčič Jožef* iz Gotnevasi.
36. *Berus France* iz Šmihela.
37. *Kolenec Jožef* iz Novomesta.
38. *Radež Albin* iz Novomesta.
39. *Bukovic Janez* iz Celja.
40. *Šimic Jožef* iz Novomesta.
41. *Hren Janez* s Toplic.
42. *Novak Karol* iz Kandije.
43. *Godec Jakob* iz Gotnevasi.

I. razred.

1. **Poznik Viktor** iz Vipave.
2. **Stemberger France** iz Novomesta.
3. **Muhvič Rudolf** iz Novomesta.
4. **Florijančič Janez** iz Mirnepeči.
5. **Recelj Alojzij** iz Novomesta.
6. **Potočar Janez** iz Bučevasi.
7. **Schmidt Aleksander** iz Ljubljane.
8. **Jereb Egidij** iz Novomesta.
9. **Vidic Gustav** iz Novomesta.
10. **Šafar France** iz Žužemberka.
11. **Drganec Leodegar** iz Ptujega.
12. **Ogorevec Robert** iz Novomesta.
13. **Udovič France** iz Šmarjete.
14. **Mechora Karol** iz Novomesta.

15. **Košiček France** iz Novomesta.
16. **Gramar France** iz Stopič.
17. **Arko France** iz Ribnice.
18. **Boštijančič France** s Toplic.
19. **Strajnar Jožef** iz Gotnevasi.
20. **Zakrajšek France** iz Lašič.
21. **Miklavčič Anton** iz Trebnega.
22. **Falkner France** iz Novomesta.
23. **Boštijančič Janez** s Toplic.
24. **Dragan Jakob** iz Mirnepeči.
25. **Šušteršič Jožef** iz Ragovega.

26. *Kukar France* iz Črnomelja.
27. *Šembrek Rupert* iz Vaytevasi.
28. *Kolenec France* iz Novomesta.
29. *Kos Anton* iz Šentjerneja.

Opomba.

Šolsko leto 1883/84 se prične s slovesno sv. mašo dné 16. septembra.

Starši ali njih namestniki naj oglašé otroke, katere veže postava šolo obiskovati, v 14. in 15. dan septembra od 8.—12. ure dopoludne in od 2.—4. ure popoludne v prostorih deške ljudske šole.

Vodstvo.

